
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מיצוי זכויות חברתיות - 3009

תאריך עדכון אחרון 06-11-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אבישי בניש

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: avishai.benish@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בשנים האחרונות הולכת וגוברת ההכרה בחשיבות תפקידם של העובדים/ות סוציאליים/יות כסוכנים למיציא זכויות חברתיות. עובדים סוציאליים מטפלים בפרטים ובמשפחות המתמודדים על מצוקה כלכלית והדרה חברתית ועם ריבוי חסמים העומדים בפני יכולתם לממש את הזכויות המוקנות להם על פי חוק. על כן, היכולת של עובדים/ות סוציאליים/יות לזהות אפשרויות ואיתור מענים למיציא זכויות היא חלק בלתי נפרד מהמומחיות המקצועית שלהם הן במתן מענה לצרכי לקוחותיהם והן כחלק מההקשר הרחב יותר של קידום זכויות אדם וצדק חברתי.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס היא להקנות ידע, כלים ומודלים הנחוצים לצורך מיציא זכויותיהם החברתיות של לקוחות המתמודדים עם מצוקה והדרה חברתית. הקורס ישלב בין מתן כלים תיאורטיים ומעשיים בזיהוי חסמים שונים למיציא זכויות ולדרכים שבהן ניתן להתגבר על חסמים אלו. לצד הלימוד התיאורטי והמושגי של הנגישות לזכויות החברתיות ישולבו גם חקרי מקרה ומפגשים עם אנשי שטח מתחומים שונים העוסקים במיציא זכויות הלכה למעשה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- להכיר מושגי יסוד בתחום הזכויות החברתיות
- למפות זכויות חברתיות בתחומים שונים ולזהות ולנתח חסמים למיציא זכויות חברתיות
- להכיר מענים ודרכי התערבות אישיים ומערכתיים למיציא זכויות חברתיות

דרישות נוכחות (%) :

כקבוע בתקנון בית הספר

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות, פגישות אישיות והצגה בפני הכיתה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

*** כפוף לשינויים ***

1. עובדים סוציאליים כסוכנים למיציא זכויות חברתיות

וייס-גל, ע. וגל, ג'. (2009). האם עובדים סוציאליים הם סוכנים להגברת מיציא של זכויות חברתיות? בתוך ג'. גל ומ. אייזנשטדט (עורכים), נגישות לצדק חברתי בישראל, 295-340. ירושלים: מרכז טאוב. אנא קראו עמ' 295 - 308, 325 - 332.

מבקר המדינה 2015, דו"ח 65ג, אי מיציא זכויות חברתיות.

קרומר, נ. (2015). עבודה סוציאלית מודעת-עוני: פרדיגמה חדשה לפרקטיקה עם משפחות בעוני. חברה ורווחה, לה (3), 301-321.

Weiss-Gal, I. & Gal, J. (2009). Realizing rights in social work. *Social Service Review*,

83(2), 267-291.

2. אזרחות חברתית וזכויות חברתיות במדינת הרווחה

פז-פוקס, א. (2009). מדוע זכויות על-ספר נשארות על-ספר? נגישות לזכויות חברתיות-רקע תיאורטי, בתוך: ג'. גל ומ. אייזנשטדט (עורכים), נגישות לצדק חברתי בישראל, 29-78. ירושלים: מרכז טאוב. אנא קראו עמ' 29 - 48, 58 - 68.

דורון, א. (2013). קידום רעיון האזרחות החברתית כמאבק על צדק חברתי. ביטחון סוציאלי, 92, 75-96.

בניש, א', וקרמר, מ' (2015). למלא את החלל: מודל לעיצוב הזכות לקיום בכבוד בעקבות המשפט החוקתי הגרמני. עבודה חברה ומשפט, יד, 263-278.

ברק-ארז, ד. (2002). מדיניות הרווחה בישראל בין החקיקה לבירוקרטיה. עבודה, חברה ומשפט, ט, 175-194.

Dean, H. (2015). *Social Rights and Human Welfare*. Abingdon, England: Routledge.

3. אי מיצוי זכויות חברתיות

א. מיצוי זכויות בספרות המדיניות החברתית

ואן-אורשוט, ו. (1999). מגבלות המיקוד: על הסיבות מרובות המישורים לאי-מיצוי זכויות. ביטחון סוציאלי, 56, 193-208.

גל, ג'. (2007). על החשיבות של מיצוי זכויות. ביטחון סוציאלי, 73, 5-10.

ליון, ל. (2009). "קואליציה של הדרה": אי-מימוש הזכאות לסיוע מצד מערכת הביטחון הסוציאלי בקרב החיים בעוני קיצוני. בתוך: ג'. גל ומ. אייזנשטדט (עורכים), נגישות לצדק חברתי בישראל, 225-253. ירושלים: מרכז טאוב.

ב. מיצוי זכויות בספרות המשפטית

פלסטינר, ו., אייבל, ר. וסאראט, א. (2010). היווצרותם של סכסוכים והשתנותם: מתן שם, הטלת אשם, עמידה על זכות... מעשי משפט, ג, 17-31.

אלבשן, י. (2003). נגישות האוכלוסיות המוחלשות בישראל למשפט. עלי משפט, ג, 497-530.

בניש, א. (2009). נגישות לצדק בשירותי הרווחה: מאפייני השימוש בועדות ערר על-ידי משתתפי תכנית ויסקונסין, בתוך: ג'. גל ומ. אייזנשטדט (עורכים), נגישות לצדק חברתי בישראל, 29-78. ירושלים: מרכז טאוב.

Lens, V. (2007). *Administrative justice in public welfare bureaucracies when citizens (don't) complain*. *Administration & Society*, 39(3), 382-408.

Adler, M., & Gulland, J. (2003). *Tribunal Users' Experiences, Perceptions and Expectations: A Literature Review*. London: Council on Tribunals.

4. פרקטיקת מיצוי זכויות בעבודה סוציאלית

Bateman, N. (2006). *Practising welfare rights*. Abingdon, England: Routledge.

Centre for human right (1994). *Human Rights and Social Work*. New York & Geneva: United Nations.

Reichert, E. (2007). *Challenges in Human Rights: A Social Work Perspective*. New York: Columbia University Press.

Ife, J. (2012). *Human rights and social work: Towards rights-based practice*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

5. פער מיצוי הזכויות ודרכי התמודדות - תובנות מהשטח (חקרי מקרה ופגישות עם אנשי שטח)

(א) מיצוי זכויות בלשכות לשירותים חברתיים

נושמים לרווחה במרכז עוצמה מורחב - תכנית להתערבות ולשיקום משפחות החיות בעוני והדרה - תדריך ליישום התכנית במחלקה לשירותים חברתיים (2015)

(ב) מיצוי זכויות בחברה האזרחית

Torczyner, J. (2001). *The application of human rights advocacy theory to organizational innovation in Israel: The Community Advocacy/Genesis Israel experience. International Journal of Social Welfare, 10(2), 85-96.*

(ג) מיצוי זכויות והאינטרנט

בן-דוד, ו. ואייזנשטדט, מ. (2009). זה חוקי??? מה אני יכול לעשות??? אנא עזרה!!! האינטרנט ככלי למיצוי זכויות עובדים, בתוך: ג'. גל ומ. אייזנשטדט (עורכים), נגישות לצדק חברתי בישראל, 341-376. ירושלים: מרכז טאוב.

(ד) מיצוי זכויות של אנשים עם מוגבלות

מור, ש. (2016). משפט נגיש לכל: הזכות לנגישות ונגישות למשפט- ביקורת מוגבלות. חוקים ח, 15 - 83.

חומר חובה לקריאה:
יועלו לאתר הקורס

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 20 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 80 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: